

Feđa Vukić

Marijan Molnar

Galerija DDT

Upotreba maskiranih šatorskih krila kao podloge slika simbolična je izborom, bilo da je riječ o ekonomiji ili o kakvoj katastrofičnoj naznaci. Svakako je duhovitija od neke stereotipne slike, iako to autoru možda i nije bila primisao.

Laureat ovogodišnjeg Salona mladih predstavio se još svježim ovogodišnjim radovima i pokazao da je nagradu zaista zaslužio. Nakon razgledanja izložbe nametnula se usporedba sa Ž. Kipkeom, posebno s njegovim »Theatrum mundi«. Naravno, usporedba se ne zaustavlja na sličnosti podloge već prodire i u područje oblikovne strukture i poetike samih djela.

U oba slučaja postoje simbolističke natuknice, ali dok su one kod Kipkea razvijene u pravi sistem koji se poziva na tradiciju (tekovine modernističke revolucije), Molnarov je simbolizam panteističke provenijencije.

U Kipkeovim se slikama uvijek nazire prisutnost pojedinca (herojskog individua) negdje uz rub kadra. Molnarove su slike ono što taj pojedinac vidi. Dok prvi ukazuje na, drugi je već u tome.

Korištenje prirodnim elementom, »nadenim«, kako se kaže, djeluje na izloženim slikama uvjerljivo čak i u najneočekivanim situacijama. Ti komadi drva, u izvornom ili obrađenom stanju, neka su vrsta prenaplašenih (za razliku od Kip-

keovih nagovještavajućih) simbola unutar slika izvedenih snažnim gestom. Čovjekov zahvat u prvotni nered ili od kosa do logosa ...

Onaj koji gleda na tim slikama, a s njim se identificiramo i mi, prožet je svime što ga okružuje i s okolinom je u toliko harmoničnim koliko pomirljivim odnosima. Molnar, naravno, ne lamentira u ekološki tonu, već su mu slike podstaknute racionaliziranom, supersvjesnom skepsom – dominantnim raspoloženjem u ovim kriznim godinama kraja stoljeća i milenija.

Prožimanje izrazito osobne geste i prirodnog materijala djeluje logično, narastajući mjestimično do pravih uzbuđenja. Svrhovit je nastavak takva promišljanja materije i prodor u prostor u kojem Molnar preispituje medij klasične štafelajne slike, a i samu »instalacionu« praksu. U želji za što snažnijim izražajem on se ne ograničava uobičajenim medijskim postavkama, već miješa zadane parametre suprotstavljajući ih i nadilazeći istodobno.

Molnar čvrstom rukom fiksira raspoloženja preosjetljivog duha jednog nesigurnog vremena punog rezignacije. Hoćemo li maskirana platna upotrebljavati i u neslikarske svrhe, ovisi, najviše, o nama samima.

Feđa Vukić

Ivan GašpićGalerija VN knjižnice Vladimir Nazor,
28. III – 14. IV 1986.

Poznajemo umjetničke karijere blistave i meteorski uspješne koje buknu u samim svojim počecima, ali i one druge koje bez pompe žive bogato dostižući svoj vrhunac tek u zrelih godinama. Takvi stvaraoči obično rade udaljeni od očiju medija, te promišljeno i koncizno traže svoj osobni kamen mudrosti. Jedna od takvih karijera, koja nikad nije bila praćena uzdasima brojne publike ni bučnom medijskom prezentacijom, jest i ona Ivana Gašpića, koji je po godinama starosti (ili mladosti) tek na polovici svoga životnog puta.

Ovaj učenik Ivana Šebalja formira se kao zastupnik neke vrste postpikasovski apstrakiziranog i koloristički orijentiranog slikarstva. Krenuvši od prvobitno naglašeno ekspresivne geste, sklone sintetičkim formama, preko slikarstva sklonog razdjeljivanju i preispitivanju kompozicionih formi, pa sve do određenih gestualističkih natuknica, razvija se Gašpićev ipak prepoznatljiv postupak. Od njegove prve izložbe pa do danas pruža se neprekinuta nit sintetiziranja prethodnih i razvijanja novih iskustava. Prošavši sve te točke razvoja i nastavljajući se na tuda iskustva Gašpić je ipak ostao svoj. Opisujući tako hiperbolu, on danas slika bolje nego ikad.

Njegova su djela komponirana nestabilno, ali tkivom jakog kolorita okupljeni oblici čuvaju ih od raspada. U njima ponekad zazvuči i pokoja tuđa nota, no uistinu jedva osjetno i s mjerom. Gašpić može poslužiti kao primjer slikara koji

Feđa Vukić

Izložba radova studenata Akademije likovnih umjetnosti

Galerija VN, 22. V – 9. VI 1986.

ne inzistira na besprijeckorno vlastitom izrazu, već studira, preispituje i primjenjuje iskustva drugih kao prirodni dio procesa rada. Nije riječ o nekakvom suhoparnom eklekticismu, već o organskom procesu i elegantnoj obazrivosti prema drugima.

Izloženi primorski motivi u miješanoj tehnici pastela i tempere predstavljaju Gašpića kao promišljenog slikara koji je, valjda, sudeći po biografiji, tek na putu da napravi najzrelija djela. Mogućnosti su velike. Pastelni molovi i durovi tempere usklađeni su s dozom mjere i ukusa u slike na samom rubu figuracije koja nikako ne želi postati jedna »mentalna slika« do kraja, već uvijek naglašava materijalno (i ne samo morfološki). Ta djela prožima neskrivena doza melankolije primorskog tipa. Prikazujući užegla podneva i sumorna predvečerja u dalmatinskim »valama« otkriva nam jednu čeznutljivo-nostalgičnu notu karakteristično mediteranskog porijekla.

Takva, rekli bismo, izrazito tradicionalizirana emocionalna raspoloženja oslikana su vrlo suvremenim sredstvima. Gašpićevo smjelo dekomponiranje kadra slike te prostorni pomaci u planu malokad nisu u funkciji zadane teme. Njegov je kolorit od onih rafinirano-žestokih gama koje vuku podrijetlo još od prvih fauve-zanosa.

U vremenu najrazličitijih likovnih dilema Ivan Gašpić predstavio se ovom izložbom kao rasni slikar koji stoji izvan brige o trendovskoj usklađenosti.

Pred sam kraj likovne sezone održana je izložba studenata završnih godina ALU. Priredba je to koja bi trebalo da označi otiskivanje tek stasalih umjetnika sa školskih obala ka nesigurnim vodama profesije. Ova već tradicionalna izložba imala bi ukazati na nova, svježija imena u likovnom životu; nove kvalitete i radosti za oči ili, da budemo pretenciozni, naznačiti radoznom promatraču eventualni nastanak jednog novog postupka, stila, trenda ... sve do krajnjih granica estetskog proricanja.

Ovogodišnja smotra odškolovanih likovnih umjetnika varira od korektno izvedenih, odveć školničkih, radova pa sve do onih koji pretendiraju da se svojim izrazom (ponekad i kvalitetom) uključe u najaktualnija likovna stremljenja.

Uobičajeni akademsko-ekspresivizirani izraz ne dopušta da se progovori više o autorima. Odviše su to vježbe da bismo u njima nazreli osobni pečat ili barem začetak vlastitog izraza. Ako ti studenti i rade neku umjetnost koja bi mogla biti prepoznata kao posebna i originalna, pitanje je – zašto nije izložena?

U drugoj grupi predstavljenih studenata zapaža se težnja aktualnosti, djelovanju unutar naznaka recentnih trendova. Zanimljivo je da se već javljaju podražavaoci domaćih (ne stranih!) stjegonoša novoslikarske poetike. Tako se na izložbi primjećuju zastupnici fioizma, kipkeizma itd. Svakako je značajan pomak od podražavanja stranih do podražavanja domaćih uzora koji, usput, i nisu mnogo stariji od tih studenata. Ovdje, dakle, još nema generacijskog jaza. Stiže li nam to jedna pomirljiva generacija? Zasad se može zaključiti jedino to da je, eto, stasala (do zrelosti?) generacija koja je u prvoj polovici osamdesetih igrala nomadske igre, i da njihova djela (već!) služe kao primjer za ugledanje mladima. To bi

nas moglo obradovati, iako bi se moglo pomisliti i na nedostatak literature iz sve udaljenijeg stranog svijeta. U svakom slučaju podražavanje je podražavanje i treba ga se što prije riješiti, odbaciti ga.

U toj se drugoj grupi predstavljenih studenata istodobno izdvaja nekoliko imena koja u svom originalnom pristupu i svježini vizije kriju težnju uklapanju u sve prisutniji trend svodenja računa postmodernih gibanja – ono što bi se moglo nazvati post-post, ili super-post situacijom. Riječ je zapravo o (konačno!) otkriću da je avangardna ili moderna komponenta jednako važna u osamdesetim godinama kao i ona anakrona. Takvu je situaciju apostrofirao i prošli venecijanski Bijennale. Ondje gdje se prije dvije godine održavala velika izložba secesije u Beču danas je postavljena golema retrospektiva futurizma! Kao da se poslije zastajkivanja i ogledavanja na sve strane ponovo kreće dalje ...

Ako je ova izložba studenata ALU meritorna informacija i presjek situacije koji bi odgovorio našim očekivanjima, onda je situacija vrlo nejasna. Sudeći po njoj, oni pred čijim ćemo se radovima zadržavati prije svega su grafičari. Posebno Miljenko Gregl i Sanja Pribić, koje odlikuje vrlo istančan osjećaj za liniju i površinu papira kao i fina, minuciozna izvedba. Njihova su djela uzbudljivo jednostavna, na tragu svojedobnih Pogačnikovih istraživanja. Treba istaći i vrlo zanimljivu sliku »Ulica« Alme Šimunec. To su izuzetna koloristička rješenja kojima se gradi perspektivna tenzija slike upravo kontrastiranjem plošno raspoređene boje. Mirjana Vodopija poigrava se materijalom, primjenjuje postupak koji ne skriva uzore (čak i kolega s akademije), no izgleda simpatičnije i duhovitije od većine djela s izložbe.

Toliko. Sve u svemu – vrlo malo. Nadajmo se da će nas vrijeme razuvjeriti.